

Warszawa, dnia 8 marca 2022 r.

Opinia Koalicji na rzecz Równych Szans w sprawie projektu ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa

1. **[Przedmiot opinii]** Przedmiotem opinii jest rządowy projekt ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa¹ w zakresie, w jakim jej zastosowanie jest uzależnione od obywatelstwa, a więc, w konsekwencji – także narodowości i koloru skóry.
2. W opinii organizacji zrzeszonych w Koalicji na rzecz Równych Szans, nie ma podstaw do ograniczania zastosowania projektowanej ustawy wyłącznie do obywateli Ukrainy, z pominięciem członków ich rodzin, osób od nich zależnych, będących na ich utrzymaniu oraz osób mających stałe miejsce zamieszkania w Ukrainie².
3. W tym kontekście bardzo niepokojące są obecnie wytyczne poszczególnych Ministerstw na stronach internetowych dotyczące konkretnych, dopiero przygotowywanych programów, ale też założenia opiniowanego projektu. O ile w motywach powstania projektu wymienia się szerszą grupę osób, jako że celem ma być zapewnienie „doraźnej podstawy prawnej do legalnego pobytu cudzoziemcom, w szczególności posiadającym obywatelstwo Ukrainy”, to wśród wszystkich zapowiadanych rozwiązań w ośmiu dziedzinach życia, ośmiokrotnie powtarza się ograniczenie: „obywatelom Ukrainy”.
4. Przepisy projektowanej ustawy w obecnym kształcie nie regulują sytuacji osób bez obywatelstwa ukraińskiego. Szczególnie uderzające jest, że wymóg obywatelstwa ukraińskiego zawarty został nawet w projektowanym artykule 2, przedłużającym legalny pobyt osób, które „wjechały legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bezpośrednio z terytorium Ukrainy” po 24 lutego 2022 r. do 18 miesięcy.
5. Wątpliwości budzi także zapowiedź wprowadzenia terminu zamykającego, na bazie tak subiektywnych kryteriów, jak liczba cudzoziemców „napływających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej”. Udzielanie pomocy międzynarodowej nie może być z góry uzależnione od tego rodzaju czynników, państwo powinno szukać innych rozwiązań, takich jak ogólnounijny mechanizm relokacji. Zdecydowanie jednak dostęp do usług, mieszkalnictwa, edukacji czy szkolnictwa wyższego, nie powinien być zróżnicowany w stosunku do osób, które przekroczyły granicę w związku z konfliktem zbrojnym. To

¹ Druk sejmowy nr 2069 wraz z autopoprawką nr 2069-A, <https://www.sejm.gov.pl/sejm9.nsf/druk.xsp?nr=2069>

² Uwagi Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka oraz Stowarzyszenia Interwencji Prawnej do ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, <https://interwencjaprawna.pl/wp-content/uploads/2021/01/Uwagi-do-projektu-ustawy-SIP-HFPcz.pdf>.